

Kunst og kulturrejse til Iran

Et samarbejde mellem Galleri Tom Christoffersen og Stjernegaard Rejser

Næste rejse:

11.-21. april 2020

11 dage

Maks. 14 deltagere

Garanteret afrejse ved 10 deltagere

Der er gode grunde til at rejse nu

Hvis det iranske styre og omverdenen vedbliver med at eskalere mod konfrontation, kan det i årtier blive umuligt at besøge landet.

Bliver der tale om forsoning eller ændret styreform, vil uendelige mængder af turister besøge Iran.

Af mange gode grunde.

Rejsen vil selvfølgelig kun blive gennemført, hvis den politiske situation tillader det.

Vi vil ganske enkelt følge rådgivningen fra Udenrigsministeriet.

Fraråder de rejser til Iran, bliver den aflyst, og man får alle sine penge retur.

Denne Iranrejse er sammensat med baggrund i den erfaring, jeg opbyggede i 1990'erne på mere end 25 rejser til Iran. Firmaet Travel Life var det første rejsebureau, der igen besøgte Iran efter revolutionen. Vi gennemførte også rejserne over land: Damaskus-Bagdad-Isfahan og senere Peshawar-Isfahan og Samarkand-Isfahan.

Men noget er ændret. Mere end 20 år som gallerist har sat sine spor. Kunst og poesi spiller på disse nye rejser en endnu større rolle. Hvert eneste hotel er udvalgt ud fra ideen om, at vi skal bo det rigtige sted. Det skal være en del af oplevelsen. Steder der emmer af historie og med den bedste beliggenhed. Det betyder, at man i Isfahan bor på byens bedste hotel. Et ombygget karavanserai fra 1600-tallet og herfra kan man på få minutter gå til Zayandehfloden, der skærer sig igennem byen, eller til den centrale plads med basaren og den mægtige imammoske. I Yazd bor vi i den gamle bydel. Vi spiser oppe på taget med udsigt til de magiske vindtårne og drikker aftenkaffe ved hotellets smukke vandbassiner. Ude ved Persepolis bor vi få hundrede meter fra ruinerne, og om foråret synger nattegalene i hotellets lille have. Måske kommer du kun en gang til Iran, og derfor mener vi, at hvert måltid og hver overnatning skal være gennemtænkt og udvalgt.

Vi skal have ordentlig mad. Lokal mad på nogle af landets bedste restauranter. Det kan være en toprestaurant eller blot et ydmygt sted med mad, der ”smager af Persien.” Vi vil gøre alt for at undgå hotellernes europæiserede lige gyldige køkkener. Smagen er en del af oplevelsen.

Vi har alle dage fravalgt hotellernes buffeter. Det er ikke godt nok og alt for ensformigt. Afspejler også manglende ambitioner. Det er dårligt sparede penge. Vi læser konstant madanmeldelser og får rapporter fra vores venner om nye spisesteder. I Isfahan er der åbnet et nyt sted – et ombygget købmandshus. Stedet er en lystvandring i klassisk persisk kogekunst. Vi har pt. flyttet både en frokost og en aftensmad hertil.

Vi vil se nærmere på de mange forbindelser, der er mellem Persien og Danmark. I 1632 sendte Gottorp Slot en ekspedition til Isfahan. Det tog flere år at nå byen. Vi vil følge dens spor i Isfahan og læse rejseberetningerne fra dengang.

Det samme vil vi gøre ved de mægtige ruiner uden for digterbyen Shiraz. Perserkongernes Persepolis (bygget 500-400 f.Kr.) blev i 1765 besøgt af den danske opdagelsesrejsende Carsten Niebuhr: Rejsen til Det Lykkelige Arabien (en rejse der udgik fra København 1761, og som besøgte Ægypten og Yemen) var endt ulykkeligt. De andre rejsedeltagere var døde. Niebuhr rejser fra Yemen til Indien, og selvom han via den danske handelsstation har alle muligheder for at komme hjem, sejler han videre op gennem Den Persiske Golf og fortsætter over land til Shiraz. Her køber han et par vigtige manuskripter og arbejder derefter 21 dage i Persepolis, et af Mellemøstens smukkeste ruinfelter, hvor vi vil følge hans færd. Her skabte han med sine tegninger fundamentet til, at man senere kunne løse kileskriftens gåde.

“Hjemveen efter ørkenen og digtere fra Mellemøsten”

Danmark har bygget nogle af de bedste veje og jernbaner i landet, og Kampsax har sat sine spor. De spor skal følges. Persien og Danmarks forbindelser er vigtige på vores tur. Mange ved heller ikke, at Jørn

Utzon løste en af sine første større opgaver i Teheran. Vi vil se stedet, Melli Bank, og høre historien, der også involverer vores store gamle arkitekt Hans Munk Hansen.

I vil bl.a. lære disse digtere at kende

Jalal ad-Din Muhammad Rumi (1207-73)
 Shams al-din Hafiz (Hafez) (1315-90)
 Abu-Muhammad Muslih al-Din bin
 Abdallah Shirazi (Saadi) (1213-91)
 Forough Farrokhzad (1935-67)

Persiens digtekunst bliver en medrejsende. Når vi lander igen, vil I kende digterne Hafez, Rumi og Saadi særdeles godt, selvom de levede I 1300-tallet. Men vi skal også læse nyere digtere, som Forough Farrokhzad. Gyldendal skriver:

”Forough Farrokhzad er det 20. århundredes vigtigste og mest læste iranske digterinde. Hun blev født i Teheran i 1934 og døde som 32-årig i en bilulykke. I sit korte liv fornyede hun persisk poesi radikalt og slog internationalt igennem med sine kontroversielle digte om blandt andet kærlighed og begær. Det vakte furor i hendes samtid, at hun i sin skrift og i sit liv brød med konventionerne, og endnu i dag er hendes poesi genstand for både kult og debat i Iran.”

Når vi forlader digterbyen Shiraz, vil vi forære jer bogen Persisk Avantgardepoesi 1930-2015 redigeret af den iranske digter Omid Sham, der i en årrække var bosat i Århus. Han fortæller blandt andet om digteren Shams Aladin Kia (1909-87), der som en af de første bragte modernismen ind i den ellers så traditionsbundne Iranske digtning. Digterkollegaerne blev så ophidsede over dette nybrud, at de gennembankede ham. Iran er et land, hvor litteratur er en naturlig del af livet, både nu og for 800 år siden.

– Tom Christoffersen, Gallerist

Vi vil åbent diskutere religion ...

Hvordan kan Islam være den største trussel mod Vesten, når vi bliver mødt med en ægte gæstfrihed og en overvældende imødekommenhed? De unge Iranere er blevet fyldt med fordomme mod Vesten

men tager alligevel imod os med åbne arme. Hvorfor? Præsident Obama udtalte i forbindelse med atomaftalen, at det Islamiske Iran havde en grund til at nære mistænksomhed overfor Vesten. Hvorfor er der en klar og reel grund til det?

Netop et religiøst teokrati (gudstyre) som Irans er det, jeg frygter mest at leve under. Men samtidig er jeg dybt fascineret af nutidens Iran. Det klassiske sammenstød mellem land og by. Den nerve af uro man fornemmer i en ungdom, som er træt af religiøse dogmer og frygter endnu en krig, men samtidig er stolt optaget af landets historie. Herbert Pundik sagde engang til mig, inden vi rejste med en gruppe til Iran: ”Vi rejser ikke rundt som blinde høns”. Med åbne øjne vil vi suge poesi, skønhed og kunst til os – og åbent diskutere politik og religion.

Irans nyere historie er mindst lige så vigtig som den gamle. Revolutionen i 1979 var et chok for Vesten. Hvad gik galt for Shahen? Hvorfor fejllæste Vestens efterretningstjenester fuldstændigt Ayatollah Khomeini?

I 2009 knuste regimet med hård hånd den nye grønne bevægelse. Der er en stemning af uro og utilfredshed med styret, og det fornemmes i storbyerne. Da atomaftalen blev indgået i 2015, blev der danset af glæde i gaderne. Ikke kun fordi den økonomiske isolation blev brudt, men fordi majoriteten af Irans befolkning ønsker at bryde ud af den politiske isolation, af dæmoniseringen af Iran som en paria-stat.

Normaliseringen af forholdet til udlandet var dét, som folk festede over – og at den militære trussel var taget af bordet.

Det er vigtigt, at vi på rejsen taler om, hvordan det politiske system er opbygget. At vi forstår, at styret er teokratisk. Alt som vedtages af parlamentet kan omstødes af de religiøse ledere i Vogternes Råd. Frustrationen kommer i disse dage (november 2019) igen til udtryk ved, at folk demonstrerer i gaderne.

Selv om vi blot er turister, må vi forholde os til den virkelighed, der gør ondt og ikke ligefrem sælger rejser. I Irans fængsel sidder i hundredvis af journalister og folk, der blot ønsker en helt banal ytringsfrihed.

Når vi så rejser demokratiets fane og taler ytringsfrihed, er det godt også at have følgende med. I 1953 vælter den britiske og amerikanske efterretningstjeneste den folkevalgte premierminister Mosaddeq.

Storkapital og olieinteresser vægtede mere end det Iranske folks ønsker. Rasmus Elling skriver i sin aldeles fremragende bog ”Irans moderne historie”: ”Såret efter denne oplevelse er aldrig helet”.

11 dage i Iran – program

Næste afrejse: 11.-20. april 2020

Teheran – dag 1

Vi rejser fra København kl. 08.30 med Qatar Airways over Doha og ankommer til Teheran kl. 22.25. Idet vi har visum hjemmefra, kommer vi hurtigt gennem den venlige paskontrol.

Vi har droppet de åndsløse 5-stjernede hoteller og bor i Teherans gamle centrum på Hotel Ferdowsi. Fra 1950'erne og frem var det byens bedste hotel. Indretningen minder om Poul Gernes og Verner Pantons på syre.

I den store velourbeklædte bar kan man bestille sodavand og mynte-the – selvom stemningen lægger op til en Gin og Tonic, men den kommer du ikke til at se skyggen af de næste ti dage.

Teheran – dag 2

Vi besøger Teheran Museum for Samtidskunst. Udover en fremragende samling persisk kunst og keramik har de en af de mest betydningsfulde samlinger af moderne kunst udenfor Vesten.

Los Angeles Time skrev:

”We’re talking about the outlaw paintings in the basement, locked in the museum’s vault. Not just the Picassos – the Kandinskys, the Miro, the Warhols. The Monet, the Pissarro, the Toulouse-Lautrec, the Van Gogh. Possibly the best Jackson Pollock outside the U.S.”

Da jeg rejste i Iran for 25 år siden, var samlingen låst inde og gemt væk. I dag udlånes den til verdens førende museer, og Teheran viser fremragende udstil-

linger i samarbejde med Guggenheim og andre store museer. Samlingen gemmes ikke længere væk, men man ved aldrig, hvad de viser. Såfremt det er moderne iransk kunst eller dele af den faste Vestlige samling, kan det være af usædvanlig høj kvalitet. Men det kan også være den mest rædselsfulde propagandistiske kunst, som forefindes. Jeg kan intet love. Men uanset kvaliteten vil vi gå ned i haven til de to skulpturer af Henry Moore og nyde den iranske arkitekt Kamran Dibas fine museumsarkitektur. Måske har de sat de to Giacomettiskulpturer ud på terrassen?

Herefter kører vi direkte til en lille restaurant, der er en del af et nedlagt moskékompleks. Restauranten er navngivet efter den i Vesten højtelskede digter Omar Khayyam. Her skal vi spise citronmarinerede lam-mekoteletter til hovedret og safran-is til dessert.

Vi skal se den bygning Jørn Utzon tegnede i 1959. Hans første egentlige opgave, som peger frem mod dét, der senere skulle kendetegne hans arkitektur. Vi vil besøge moderne kunstgallerier – galleriets iranske kunstner (Neda) – hendes gallerist er netop vendt hjem fra Paris og har bygget et klassisk byhus om til galleri. Meget stilsikkert og smagfuldt. Midt i økonomisk nedtur for Iran, tror han på fremtiden og moderne kunst i landet. Det lidt støvede Nationalmuseum har en særdeles fin introduktion til det land hvis kulturelle spor, vi nu skal krydse. Og vi kan gå hjem til vores hotel gennem noget af det smukkeste gamle Teheran – der ellers på mange måder er en noget beskidt og grim storby.

Om aftenen spiser vi på en restaurant, der ligger gemt inde i den gamle bydel i et hus, der minder om Kartoffelrækkerne. Huset står, som det blev forladt i 1979 og er som en tidslomme. Velsmagende vegetarretter bliver serveret og tilberedt af en gruppe unge entusiastiske iranere. Mange på de fire første rejser har omtalt dette som turens bedste måltid.

Vi spiser middag på Café Tehroon i Teheran.

Aftenens emne er kærlighed og også i morgen aften, faktisk kender jeg ikke noget bedre emne for vores samtale Indtil den dag vi dør!
– Hafez

Shiraz – dag 3-4

Formiddagsfly til Shiraz, som ligger tæt op ad bjergene i 1600 meters højde. Vi bor på byens, og måske også Irans, bedste hotel Zandiyeh. To af dets kvaliteter er, at man kan gå til basaren på få minutter, og at de om aftenen serverer fyldte auberginer og Kingfish fra den persiske golf.

Engang i 12-1300-tallet var Shiraz det litterære og kulturelle centrum for Islam, og i 1750-94 var det landets hovedstad. Da Carsten Niebuhr kom hertil i 1765, omtalte han byen som en grøn oase, og allerede dengang var den kendt for at være "the town of roses of nightingales of love and poetry". Vi vil besøge de to digtergrave for Hafez og Saadi, der er omgivet af blomstrende haver. Det gjorde den legendariske danske opdagelsesrejsende Niebuhr også, og vi vil følge hans dagsbogsnotater fra dengang.

I haverne vil vi læse digte op. Først på Farsi og så på dansk.

Berlingske Tidende skrev om Hafez' grav:

"Bagerst i gravhaven er et marmormausoleum under et fint dekoreret halvtag. Her flokkes iranere i alle aldre. Et ungt forlovet par. En flok fnisende skolepiger. En midaldrende kvinde, der reciterer Hafiz med opadvendte håndflader og et henført udtryk i ansigtet."

For de fleste iranere, religiøse eller ej, er Hafez (også kaldet Hafiz) dog først og fremmest en romantisk digter, hvis poesi de spejler sig i, når de lider af ulykkelig kærlighed eller er nyforelskede nygifte.

I årtier har jeg nydt cafeen i haven. Den er lukket. For mange unge drenge og piger holdt stævnemøder med sød te og vandpipe. Det kunne gøre præsterne nervøse. Men mennesket er ikke sådan at styre, og byen og parkerne emmer af romantisk kærlighed og erotisk poesi. Og et enormt udvalg af søde sager!

Vakil Bazaren er en af Irans smukkeste og med en arkitektur, der er genial. Arkitekturen i Karim Khans lille oktagonale modtagelsesrum (i dag et fint lille museum) er et "must". Blandt flere malerier med usædvanligt gode historier vil jeg blot fremhæve det hvor Jesus danser vildt og inderligt til Hafez digte – der spilles og synges i de himmelske haller. Hafez ser tilfreds ud. Vi vil igen besøge gallerier, og der er et mylder af pragtfulde haver med roser og appelsinlunde, og letlevende franske damer dukker op på de glaserede sten fra Qatarperioden (1795-1924).

En slagter græd

En slagter græd
En kanarie fugl havde vundet hans hjerte

I denne blindgyde

De lugter til din mund
Bed til at du ikke har sagt jeg elsker dig.
De lugter til dit hjerte.
Det er mærkelige tider, du kære
Og kærligheden
Pisker de
Ved vejspærringens bom.
Man bør skjule kærligheden
i hjemmets bagerste rum

Begge digte af Ahmad Shamlu. Fra digtsamlingen Persisk Avantgardepoesi 1930-2015, Antipyrine.

I Shiraz spiser vi frokost/Abgoosht i en lille restaurant startet af mor og datter. De laver denne nationalret lige efter forskrifterne. Aftensmaden byder på hvidfisk fra Golfen og fyldte Auberginer. Når mørket har sænket sig, kører vi ud og ser "King of the Lamps" et af de smukkeste og mest hellige Shrines i Iran. Det er ret så overvældende.

Hjemmesiden The Persien Poet skriver:

"Abgoosht is one of the most traditional Iranian foods. It is also called Dizi, which refers to the tradition-al stone crock pots it is served in. Serving Abgoosht has a special custom. First the broth is poured in a bowl and served with small pieces of bread soaked in it. Then the remaining ingredients such as potatoes, beans, chickpeas and lamb are mashed up to a mashed-potato type consistency and served separately alongside with the broth."

Vi skal også høre historien om Saadis digte, der nåede ud i hele Europa og vakte enorm opsigt, fordi den danske ekspedition bragte dem med hjem I 1600-tallet!

I en lille glemt sufi-have vil vi også tale om de nutidige digtere feks. Forough Farrokhzad. Digtsamlingen: "Kun stemmen blev tilbage" udkom fornyligt på Gyldendal.

Anden-dagen i Shiraz kører vi sen eftermiddag ud til Persepolis. Vi ankommer, så vi når at se de sidste solstråler ramme ruinerne. Vi bor kun 100 m. fra ruinerne. Ligesom Thorkild Hansen da han

researchede til bogen ”Det lykkelige Arabien”. Når vi har spist, går vi over til ruinerne. Alt er lukket, men det er magisk at stå foren de mægtige mure i månelys. På de første 4 ture var der kun os. Og det er er ikke helt sandt. Et kærestepar havde søgt skjul bag et lille klippefremspring.

Forbindelse

Hendes øjenvipper der var som silkestråde
bevægede sig på bunden af mørket
efter et langtrukket begær
og en dirren, en voldsom dirren som ind i
døden,
mod mit fortabte jogs endeligt
Jeg så min forløsning
Jeg så min forløsning
Jeg så min hud revne af kærlighedens udvidelse
Jeg så min flammende substans smelte lige så
langsomt
og strømme, strømme, strømme
ind i månen, månen der dvælede ved dybet, det
rastløse
Vi havde grædt i hinanden
Vi havde, som afsindige, gennemlevet sammen-
smeltningens utilregnelige øjeblik
– i hinanden

Uddrag af digtet ”Forbindelse” af Forugh
Farrokhzad fra digtsamlingen ”Kun stemmen
blev tilbage”, Gyldendal.

Persepolis – dag 5

Vi står tidligt op, så vi kan se dagens første lys ramme søjlerne ved Persepolis. På væggen afslører det første skarpe lys en indskrift i kalkstenen lige under den mytologiske tyrs forben: Carsten Niebuhr 1765. Den første time er vi næsten alene. Persepolis i morgenlys. Vi går her. Vi er her.

Det store kompleks blev bygget i det 5 årh. f.Kr. under Kong Darius. Kæmpemæssige religiøse ceremonier fandt sted en gang om året ved forårsjævndøgn. Fra de besatte områder – i alt 28 vasalstater – kom man med gaver. Det er udhugget i processionstrappernes vægflader. De kom fra Indusdalen og fra Afghanistan med lokale gaver. Etiopierne med løver. Araberne med myrra. Jeg er specielt betaget af libyerne, der bragte smukke kameler. Processionstrapperne var dækket

af sand indtil senere udgravninger. De er yderst velbevarede. Vi vil ”følge” Carsten Niebuhr rundt i ruinfeltet. Hans tegninger medbringes. Han skriver om opholdet i foråret 1765: ”Mellem disse beskedne mennesker levede jeg i lige saa stor sikkerhed som i en hvilken som helst europæisk landsby.”

Mens alle andre deltagere på rejsen var døde, yder han her en indsat på sin egen beskedne måde. En indsats der skriver sig ind i den store historie. I det tidlige morgenlys er det næsten som om, at vi kan se ham sidde der og tegne. Landmåleren fra Ditmarsken. Inden længe følger han Eufrat og Tigrisfloderne op gennem dét, vi i dag kalder Irak, for at nå Aleppo og så lige ”vende” Jerusalem.

De første mange år jeg besøgte Persepolis (1995-96), havde jeg hørt rygter om, at Niebuhr et sted havde sat sit navnetræk. En del rejsende havde gjort det igennem årene.

Vi ledte i mange timer. Udlovede dusør. Kunne ikke finde det.

En dag i Eventyrenes Klub, omkring det runde bord, fortalte jeg kammeraterne om vores søgen. Mon det overhovedet var der. Torben Wulf så på mig og sagde: ”Det er da lige under knæet ved tyren i indgangsportalen. Skal jeg tage et dias med på næste tirsdag Tom ...”

Og ja, der var det. Næsten kun synligt i morgensolen. Med årstal og det hele. Ridset ind lige under en af de tidligere rejsende som han beundrede.

Tom Christoffersen
Medlem af Eventyrenes Klub

På vej mod ørkenbyen Yazd ”vender” vi lige Pasargadae en times kørsel fra Persepolis. I Pasargadae lå den første Persiske kongestad. Mindre imponerende men med et af de vigtigste og smukkeste monumenter i Mellemøsten: Kyros grav. Kongen der satte jøderne fri af Babylon, lod dem få værdierne fra templet med hjem og gav tilladelse til at genopbygge templet i Jerusalem. Vi må have Bibelen frem og læse beskrivelsen af ham. Kongen bliver nærmest en messiaslignede figur. Senest i 2016 holdt titusinder af unge en demonstration omkring graven. Man protesterede

mod det Islamiske styre og måske ønskede de igen en stærk konge?

Henunder aftenen kører vi til Yazd. En af verdens ældste byer på randen af de store saltsøer og saltørken.

Om vores hotel skriver en guidebog:

"The hotel is undoubtedly one of the most stunning of the restored homes with 40 rooms set around 3 attractive courtyards."

"Der går endnu nogle timer, så er de nået frem. Niebuhr gør holdt, et stykke under ham ligger Persepolis, som om bjerget holder ruinerne i sin hule hånd og rækker dem frem imod ham. Der er ikke et menneske at se i mellem Xerxes og Darius ødelagte palæer, men vestfra falder solnedgangen ind og lægger en rosafarve over de utallige slanke søjler, som om de står i det sidste blafrende brandskær fra Aleksanders bål. Mens mørket falder på, går Niebuhr en første rundgang imellem ruinerne. Overvældet af begejstring ..."

Yazd – dag 6

Måske er det bedst bare at vandre rundt i byen og nyde moskeerne og arkitekturen. Overalt ser man de såkaldte vindtårne skabt til at trække enhver kølig brise ind i husene. Sommeren er glohed.

Vi har fundet et gammelt istandsat hus, hvor vi vil nyde udsigten. Både fra taget og ved guldskedammen i haven. Man kan også nyde mynteteen i det rum, som vindtårnet køler ned i stueetagen.

Der er stadig 10.000 indbyggere der tilhører den præ-islamiske zoroastrisme. Vi vil se deres ildtempel, hvor flammerne har brændt siden år 400. For zoroasterne var jorden og ilden hellige. De døde blev bragt op i tårne, hvor man lagde dem på sten. Ild og jord måtte ikke berøre de døde. Gribbene kom og åd kødet. Tårnene findes stadig og bærer det afsindigt poetiske navn "Tower of silence". Dem vil vi besøge, når solen går ned.

Der er langt fra Yazd til København. Der er langt fra protestantisme til zoroaster-troen. Men døden er

den samme. Jeg vil lade nogle enkle digte oplæse fra Henrik Nordbrandts "Ormene ved Himlens port" (Gyldendal 2006). Digtsamlingen handler om den sorg der rammer os når døden slår ned.

På en tur til Isfahan er Hans Munk Hansens bog en vigtig medrejsende. I 90'erne havde jeg den store oplevelse at rejse med Hans Munk Hansen og Herbert Pundik på samme tur. To virkelig Grand Old Men. Og jeg lyttede og lærte.

Isfahan – dag 7-8

Om morgenen vil vi køre mod Isfahan. En af verdens smukkeste byer.

På vejen mod Isfahan holder vi picnic i et gammelt karavansera. Det er en stor gårdplads omkranset af mure, hvori karavanerne holdt lejr om aftenen. Der lå en gang mere end 1000 af dem i Iran. Her gjorde man holdt og udvekslede varer på silkevejsruten. Også ny filosofi og nye religiøse tænkemåder blev delt bag de sikre mure om natten. Her spiser vi god gedeost, frisk brød og en kæmpe skål hønsesalt, som vores guides mor har kokkereret til os.

Ved ankomsten til Isfahan tjekker vi ind på byens smukkeste hotel. Vi vil vandre langs Zayandehfloden og se nogle af verdens smukkeste broer. Om aftenen synger de gamle mænd under stenbuerne om de kvinder, der har forladt dem og gjort smerten evig. På trapperne, der fører ned i vandet, drikker vi myntete og spiser søde rosiner. Rosiner der burde være blevet til Shiraz vin.

I 1600-tallet byggede man 1000 karavanserais i det daværende Persien. Det største var det i Isfahan. Her ses det på et stik fra 1700-tallet. Her bor vi 3 nætter.

Det er en by, der sætter sine spor. Da Jørgen Utzon vandt konkurrencen i Sidney, tog han hjem over Isfahan. På den stor Imamlads fik han en idé: De store tagkonstruktioner på Operahuset, der kun var angivet i rå beton, skulle beklædes som den store moske med kakler. Det blev dog ikke persiske kakler men Höganäs-fliser.

Vi besøger det kristne armenske kvarter Jolfa med dens 13 kirker. Arkitekturen er en ret fantastisk blanding af stilarter. Kirke og moske smeltet sammen!

Malerierne i den vigtigste Vang kirke er også ret specielle. Væggen er fyldt med frygtindgydende torturscener. Scenen hvor den kommende helgen får hældt flydende bly i numsen er blot et af mange. Helvede er udpenslet, og man observerer, at i denne armenske udgave er der flest kvinder i helvede! Fra højaltret ser en blødende og lidende Kristus ned på de undrende gæster. Det står noget i kontrast til moskeerne, der "lever" af det hvide, rene lys. Ingen billeder, kun ornamenten. (Man kunne få lyst til at fortælle de lokale iranske turister, at det kristne budskab handler om noget helt andet.)

På vej hjem vil vi besøge en martyrkirkegård med ofre fra Irak-Irakraigen. Irak angreb Iran. Vesten leverede våbnene til Saddam Hussein. Der døde 1 million Iranere i krigen og 250.000 Irakere.

På en tur til Isfahan er Hans Munk Hansens bog, *Isfahan*, en vigtig medrejsende. I 90'erne havde jeg den store oplevelse at rejse med Hans Munk Hansen og Herbert Pundik på samme tur. To virkelig Grand Old Men. Og jeg lyttede og lærte.

På vores nye spisested i Isfahan er aubergine-vegetarretten utroligt velsmagene. Og lammekødet er langtidsstegt med citronsaft, og i foråret ofte med rabarber eller unge skud fra bladselleri. Risene er utrolige her. Først bliver de skyllet grundigt. Så koges de, inden de skylles igen i en si, og til sidst dampkoges de. De bliver helt løse. Det har også en positiv effekt på duften. Det bliver en god aften i den gamle have i købmandsgården.

Isfahan – dag 9

Vi vil nyde basaren og mine venner vil rulle kilometervis af ægte tæppe ud for jer. Tæpper købes i Isfahan. Man vil aldrig glemme den dag i basaren og de 4 liter te, man blev tvunget til at drikke og så duften af safran, mens duerne flagrer op mod basarens lysindfald. Den centrale Imamplads er en af verdens smukkeste, og der er belæg for udtrykket "Isfahan er det halve af verden."

Det tager en halv times tid at gå fra Imampladsen til Fredagsmoskéen, som vi skal besøge. Basaren strækker sig hele vejen fra Shah Abbas' "nyanlagte" del af

byen fra 1600-tallet til Fredagsmoskéen i den gamle bydel. Her finder vi i moskékomplekset to smukke kupler uden nogen form for dekoration. De blev bygget omkring år 1080 og bliver af mange betegnet som et arkitektonisk højdepunkt på rejsen. Moskéens mursten står i rent brændt ler. Per Kirkeby ville have jublet under dens hvælvinger.

Henunder aftenen vil vi spise lam i blommesauce eller kylling med stærk rød peber. I Abassi Hotel's have vil jeg foreslå, at vi en aften taler om de iranske filminstruktører. De har verdensklasse. TV2 skrev: "Den iranske film "The Salesman" (2016) tog natten til mandag prisen for årets bedste ikke-engelsksprogede film ved oscaruddelingen i Los Angeles. Dermed blev det ikke til en pris til det danske håb i kategorien, "Under Sandet"."

Den snupede prisen for næsen af Danmark. De to store fyrtårne i iransk film er Abbas Kiarostami og Mohsen Makhmalbaf. I løbet af 1990'erne hjembragte de og andre mere end 300 internationale filmpriser. "Smagen af Kirsebær" af Kiarostami vandt De Gyldne Palmer i 1997 – en usædvanligt smuk film. "A separation" af Jafar Panahi vandt en Oscar i 2017.

Vi ses i Isfahan!

Kashan – dag 10

Vi nyder endnu en morgenmad på Abbasi hotel. Overdådigt. Vi har talt en del om roser på rejsen. Hafez bruger rosen som en gennemgående metafor. Sadi kalder sit hovedværk "Rosenhaven", og berømte roser kommer fra Persien. Rosen rosa persica, kan med sine 5 kronblade minde om en hybenrose, men kun indtil man bemærker den rødlig ståleplet inde ved støvfanget. Men mest betaget er jeg af rosen Rasth der er opkaldt efter den iranske by Rasht. Den bliver omtalt første gang i England i 1880 og hentes hjem fra Persien i 1945. Et engelsk magasin om roser skriver: "the color is deep pink and they are highly fragrant ..."

Hvorfor al denne rosensnak. Fordi vi kl. 10 kører mod rosernes by Kashan. Den første dag i Tehran drikker vi et specielt glas te i den lille cafe i tæppemuseet. Rosente med safran. Jeg spurgte den smukke unge pige – Amiri – der serverede rosen teen, hvor bladene kom fra. Selvfølgelig fra Kashan. Hun

fortalte så, at i den tidlige sommer kan rosenduften være så stærk i Kashan at man kan få hovedpine. Den chance løber vi gerne.

Vejen mod Kashan er smuk. Kashan ligger som den første oaseby på kanten af ørkenen – på den lange vej mod Kerman.

Vi har set to meget forskellige basarer i Shiraz og Isfahan. Men den smukkeste er nok i Kashan. Vi slentrer en tur ned gennem den. Ned mod den ældgamle kobberbasar.

Vi bor og spiser frokost i et af de store gamle købmandshuse. Rejsebloggen ”The Suitcase” skriver:

”The House is resurrected from total ruin, this is now an architectural gem and reason enough in itself to visit Kashan (...) it’s enchanting dining room are serving truly superb food ...”

Vi har bedt Neda – den kunstner vi samarbejder med i galleriet – om at sammensætte frokosten. Vi arbejder hårdt for at sidde ude på den lille terrasse med udsigt til haven.

Turens sidste seværdighed skal have verdensklasse. Og det har den. Lige uden for Kashan ligger Fin Garden. Jeg vil påstå, at det er Mellemøstens bedst bevarede eksempel på et haveanlæg.

Hvem kender ikke haverne i Alhambra, som skabte en helt ny havearkitektur på vore breddegrader? Og hvor anlægger man en af de allerførste Persiske haver i Europa? Det gør man nede på Gottorp Slot da Adam Olearius (1599-1671) kommer hjem fra Den persiske Rejse. Man anlægger en persisk have og oversætter Sadis poetiske hovedværk ”Rosenhaven”.

Underjordiske kilder vælder op af jorden i Fin Garden, og selvfølgelig skulle Shah Abbas og Safavid-dynastiet, der skabte det smukke Isfahan, vi lige har forladt, udbygge haven her.

Det er en lystvandrig med klart livgivende vand og op til 500 år gamle træer. Og ordet paradys kommer netop fra Persien. Wikipedia skriver helt enkelt: ”Paradis kommer fra det persiske ord *pairidaeza*, der betyder have”. Skulle man rette lidt i Wiki, skulle det være, at det ordret betyder ”have omgivet af mure”.

Vi nyder aftenen på vores hotel, som rejsemagasinet Suitcase omtaler som værende nok grund til at besøge Kashan.

Hjemtur – dag 11

Nu skal vi hjem ...

Vi kører de ca. to timer til Teheran hvor vi kl. 12.45 flyver til Doha i Qatar, skifter fly og lander i København kl. 21.05.

Praktisk information

Rejsen er udarbejdet i samarbejde med Stjernegaard Rejser

Alt det praktiske tager de sig af.

Stjernegaard Rejser er i dag en af landets stærkeste arrangører af grupperejser.

Rejsen er sammensat af undertegnede, og hoteller og restauranter og flyselskaber er mine valg.

Dette kunne ikke lade sig gøre uden Stjernegaard Rejseres hjælp.

Bemærk: deltagerantallet er begrænset til 14 personer. Garanteret afrejse ved 10 deltagere.

– Tom Christoffersen

Inkluderet i prisen

Fly København-Teheran og Teheran-København via Doha i Qatar med Qatar Airlines samt indenrigsfly Teheran-Shiraz.

Fuld pension inkl. drikkevarer.

Alle udflugter, entréer og lokal transport ifølge programmet.

Dansk rejseleder med stor erfaring i Iran.

Drikkepenge til guider, chauffører og restauranter, lufthavnsskatter og afgifter.

Praktisk informationsmateriale.

Visum til Iran. Stjernegaard sørger for det praktiske omkring visum.

Man må ikke have israelsk stempel i sit pas.

Tillæg for ansvarsrisiko og sikkerhedsfond.

10 nætter på udvalgte førsteklases hoteller:

2 nætter i Teheran

1 nat i Shiraz

1 nat i Persepolis

2 nætter i Yazd

3 nætter i Isfahan

1 nat i Kashan

Ikke inkluderet i prisen

Gouda årsrejseforsikring inkl. sygeafbestilling kr. 1145 per person (over 70 år: tillæg på kr. 360).

Tillæg for bagage kr. 230.

Gouda sygeafbestillingsforsikring uden køb af Gouda årsrejse- forsikring – 6 % af rejsens pris.

Ekspeditionsgebyr kr. 200 pr. ordre

Såfremt man ønsker at forlænge opholdet efter endt rundrejse, vil der være et tillæg på kr. 250 pr. person, samt evt. ekstraomkostninger i forbindelse med ændring og ombooking af flybilletten.

Pris

11 dages rejse: 21.600 kr.

Enkeltværelsestillæg 3.500 kr.

Max. deltagerantal: 14. Garanteret afrejse ved 10 deltagere.

Næste afrejse: 11.-21. april 2020

Rejsens pris

Hvorfor er denne rejse dyrere end andre udbudte rejser til Iran?

Dette ikke for at forklejnne andre udbydere. Vi ved fra deres mange deltagere, at det er gode rejser – med tilfredse kunder.

Vi vil bare noget andet.

Man vil erfare, at andre udbydere ikke oplyser navne på deres hoteller. Deres agent kan frit vælge inden for en bestemt klasse hoteller. Blot omtalt som gode turistklassehoteller. For vores rejser er hotellerne yderst vigtige, og alle er udvalgt uden hensyn til prisen. Vores samarbejdspartner arbejder hårdt på at få de hoteller, vi ønsker, og bruger mange kræfter på det. Det er dyrt og godt – og en meget vigtig del af rejseoplevelsen.

Det er prismæssigt dyrt kun at være 10-14 deltagere på en rejse. Udgifterne til bus, lokal guide mm. er den samme om man 10 eller 20. Vi mener, at det på rigtig mange måder er en stor kvalitet at være en lille gruppe.

Nogle gange spiser vi på nogle af Irans dyreste restauranter – ikke fordi de er dyre, men fordi de nogle gange kan noget, som det folkelige køkken ikke kan. Andre gange spiser vi på ydmyge folkelige steder, som er nøje udvalgt. Vi bruger ikke hotellets buffeter. De kan ofte købes meget billigt ind sammen med overnatning. Men vi mener ikke, det er godt nok. Spiser vi på hotellet, er det en menu vi har bestilt hjemmefra.

Alt er inkluderet. På de priser du kan sammenligne med, er der (som hovedregel) halvpension. Når der står drikkepenge inkluderet, er det som regel til lokalguider og chauffører, og ikke de drikkepenge – der forventes og indsamles til – ved hvert eneste måltid. Det betyder, at du pr. automatik kan lægge omkring 1500 kr. oveni den annoncerede pris. Vores pris dækker alt. Også drikkevarer til måltider og altså fuldpenion.

Vi flyver ikke med det udmærkede Turkish Airlines. Vi har valgt Qatar Airways. Det koster mere. Men vi vil ikke lande klokken 4.00 om morgenen i Shiraz eller Teheran. Og være på hotellet omkring kl. 6.00. Den første dag kan ikke blive optimal. Med Qatar lander vi kl. 22.35.

Vi bruger en af Irans stærkeste, bedste (og dyreste) agenter, hvor vi får høj kvalitet. Vi bruger ikke lokalguider fra systemets turnusordning men derimod vores håndplukkede lokalguide Sepi, som kender vores rytme og krav. En repræsentativ kommentar fra tidligere gæster er: ”Den lokale guide var engageret og professionel. Hun var en god formidler og gav gruppen en viden om det almindelige levede liv i Iran. Hun var dejlig at have med i gruppen.”

Den lokale guide

Det er med stor glæde, at vi kan præsentere den supplerende lokale guide Sepide Safarzade. Vi får en fod indenfor kulturen med hendes åbne hjerte. Hun er iraner, og med sin indgående erfaring til landets traditioner giver hun os indsigt i den persiske levevis. Heriblandt hvordan det er at være kvinde i det moderne Iran. Hun knuser nogle fordomme og bekræfter andre med sine indlevende fortællinger om livet her.

Tilmelding

Tilmelding hos Stjernegaard Rejser

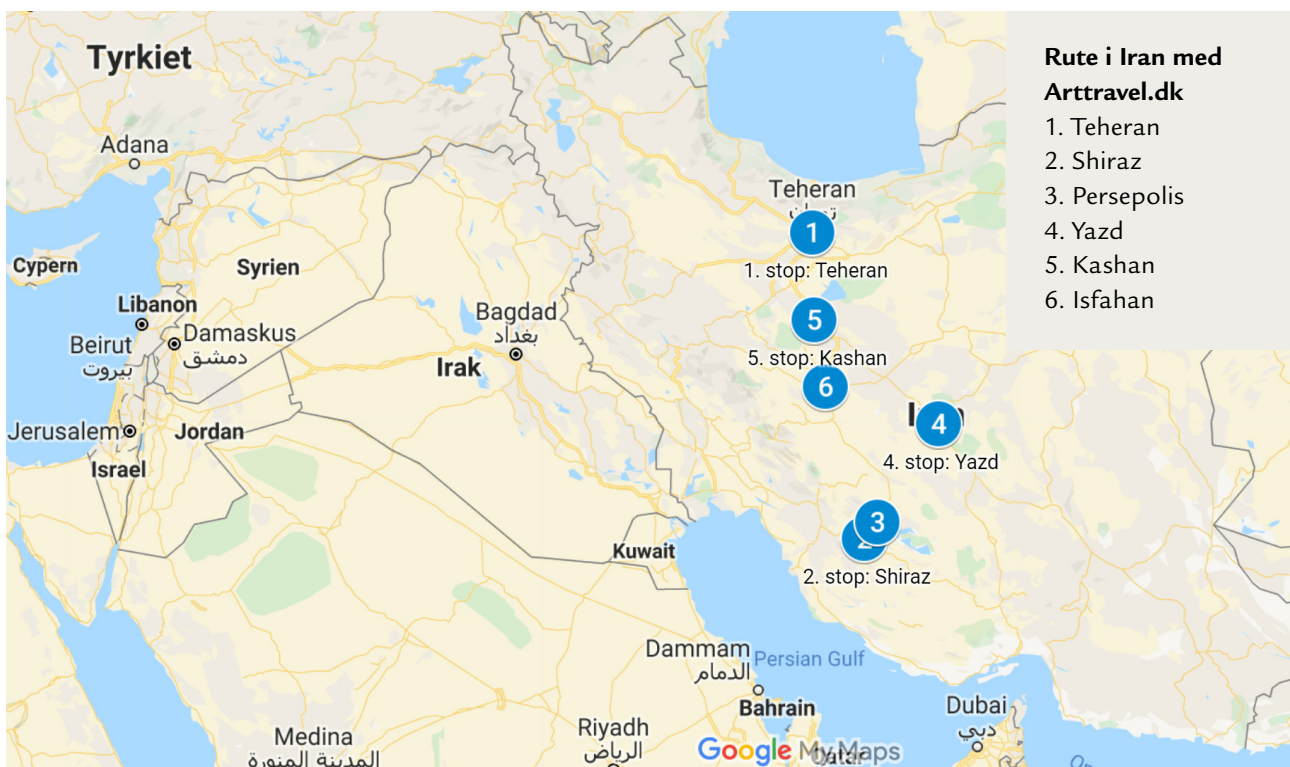
E-mail: rejser@stjernegaard.dk

Telefon: +45 45 26 00 00

Du er velkommen til at ringe til Tom Christoffersen på +45 26377210

Bemærk

Deltagerantallet er begrænset til 14 personer. Garanteret afrejse ved 10 deltagere.

Tag med på eventyr ...

I næsten 15 år rejste jeg mellem Tripoli og Sana. Imellem Isfahan og Bagdad. Fra Jerusalem over Alexandria til Cairo. Jeg spiste morgenmad med en gruppe rejsende i Bagdad, da New York i 2001 blev ramt af terror. Vi var på vej over land fra Damaskus til Isfahan. Der blev skiftet arbejdskurs, og et galleri blev startet med baggrund i mange års kunsthandel.

Men "hjemveen" efter ørkenen og digtere fra Mellemøsten har ligget latent på lur i de 20 år, der er gået. Og i 2018 begyndte jeg i samarbejde med Stjernegaard at sammensætte nogle rejser igen.

Jeg kommer ud af rygsækrejsens kultur, hvor oplevelser blev vægtet højere end komfortable hoteller og restauranter. Men årene er gået, og selvom ungdommens drømme er de samme, er omstændighederne ændret.

På de nye research-ture bliver de rigtige hoteller og spisesteder fundet. Med "de rigtige" mener jeg ikke nødvendigvis 5-stjernet luksus. Det kan det være, men så skal det være i en historisk interessant kontekst. Hotel Albergo i Beirut er 5-stjernet luksus, der er interessant, og det samme gælder Hotel Abbasi i Isfahan og Cataractas i Aswan eller La Mamounia i Marakesh. Men det nok kun 2-stjernede Palmyra Hotel i Balbek (Libanon) er et absolut "must" grundet historien og stemningen. Hvem vil ikke sidde på hotellets lille balkon og se over på Balbeks ruiner i det støvede månelys og drikke Beekardalens tunge druer – selvom tiden har slidt de fleste hotelstjerner væk.

Helt ærligt: Hvert eneste måltid og hver eneste overnatning skal være gennemtænkt. Rejseruterne velplanlagte og også fravalgene er vigtige. Man skal absolut ikke se det hele.

En ledetråd i rejserne er kunst og poesi. Vi besøger moderne kunstgallerier og landenes litteratur og, ikke mindst, poesi er en vigtig medrejsende. Det samme er virkeligheden lige her og nu. Vi vil under ingen omstændigheder rejse rundt og se pragtfulde ruiner og læse ørkenpoesi fra før Islam og undlade at forholde os til virkeligheden. Den aktuelle politiske og religiøse virkelighed skal være en integreret del af rejserne. Også selv om Amnesty Internationals rapporter ikke ligefrem sælger rejser. Herbert Pundik sagde til mig engang, inden vi rejste sammen til Iran: "Vi vil ikke rejse rundt som blinde høns."

I Thorkild Hansens roman "Det lykkelige Arabien" skriver han, at man med denne rejse (1761-67) prøvede "at forene det lærde med det eksotiske ... begejstringen for videnskab og sværmeriet for det fremmede..." Modet til både at være saglige og sværme for det romantiske er nok en grundide i de rejser, vi præsenterer. Hvis der findes helte, så er Carsten Niebuhr – den eneste der overlevede "Den Arabiske rejse" – sådan en for mig. At rejse med respekt og lade fordomme smuldre. At lade en fremmed kultur æde sig ind under huden og bevare sig selv.

Lad os tage afsted. Den afghansk/tyrskiske digter, danser, mystiker og sufimester Rumi (1207-73) minder os om at: "Alt startede med et råb fra min krævende sjæl. Giv mig næring, for jeg er sulten, og skynd dig, for tiden er et skarpt sværd."

Teknisk arrangør

Det er hos Stjernegaard Rejser, at du bestiller og spørger om alt det praktiske. Rejsen er udarbejdet i samarbejde med Stjernegaard Rejser, som i dag er en af landets stærkeste arrangører af grupperejser.

Stjernegaard Rejser
Lyngby Hovedgade 60
2800 Kongens Lyngby
E-mail:
rejser@stjernegaard.dk
Telefon: +45 45 26 00 00

Kreativ arrangør og rejseleder

Rejsen er sammensat af undertegnede, og hoteller, restauranter og flyselskaber er mine valg.

Galleri Tom Christoffersen
Skindergade 5
1159 København K
E-mail:
arttravel@tomchristoffersen.dk
Telefon: +45 26377210
www.tomchristoffersen.dk

De næste rejser

Iran

Næste rejse:
11.-21. april 2020

Libanon

Næste rejser:
29. maj - 5. juni 2020
2.-9. oktober 2020
UDSOLGT
9.-16. oktober 2020